

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1966
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/35
Karar Numarası : 2023/1021
Başvuran : Y. B.
Başvuran Vekili : -
Adres :

Muhatap Kurum/Kişi : Düzce T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Muhatap Adres : Şerefiye Mah. Bağdat Cad. No: 125 Çilimli/DÜZCE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Sağlık hakkına erişimin engellendiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle; üç ay önce Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği tarafından Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edilmesine karar verildiğini, hastaneye sevk kararı üzerinden üç ay geçmesine rağmen hastaneye sevk edilecek mahpuslara ait listede 76. sırada olduğunu, dışlarındaki rahatsızlık nedeniyle beslenme zorluğu yaşadığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Düzce T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 12/9/2022 tarihinde Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniğinde muayene edildiği ve diş eksikliği tanısı konulduğu, bunun üzerine başvuranın Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edilmesine karar verildiği ve sevk sırasına alınarak hastane sevk sırası hakkında başvurana bilgi verildiği, ancak başvuranın bir an önce hastaneye sevk edilmek istediğini,

b. Kurumda çok sayıda hastaneye sevki bekleyen mahpusun bulunduğu, başvurana şikayet dilekçesi yazmasının kendisine ayrıcalık tanınmasına sebebiyet vermeyeceği, sırası geldiğinde hastaneye sevk edilebileceği yönünde detaylı bilgi verildiği,

c. Kurumda barındırılan mahpusların diş tedavilerinin sağlanması adına haftanın dört günü kapalı ceza infaz kurumunda, bir günü ise açık ceza infaz kurumunda bir diş hekiminin görev yaptığı, tedavisi aciliyet gerektiren mahpuslar hariç Kurumda barındırılan mahpusların bulunduğu koşulların mevcutları ve suç türleri göz önüne alınarak ve hafta içi dört güne bölünerek koğu muayene günlerinde mahpusların dilekçelerine istinaden gün içerisinde muayenelerinin yapıldığı, bu şekilde tüm koşulların eşit şekilde sağlık hizmetlerinden faydalanmalarının sağlandığı,

ç. Hasta mahpusların Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniğinde yapılan muayeneleri sonucunda, Kurumda tedavilerine imkan bulunmayan hastaların tedavilerinin düzenlenmesi için Düzce ilinde hizmet veren 2. basamak

Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği, Merkeze sevk edilen mahpusların hastane sevk sıralarının acil veya cerrahi işlem gerektiren durumlar, ağızında hiç dişi olmayanlar başta olmak üzere, diş eksikliği sayısına göre protez, alt üst damak vb. gibi, diş hekiminin belirlediği aciliyet durumlarına göre hastane sevk listesine alınarak hastane sevkleri planlandığı,

d. Sırası gelen mahpusların Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevklerinin haftada bir gün sadece her hafta çarşamba günü yapıldığı, sevk gününde en fazla 8-10 hastanın sevkini sağlanabildiği, Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde mahpusların tetkik ve tedavileri için bir diş hekiminin görevlendirildiği ve hasta mahpusların bir diş hekimi tarafından muayenelerinin yapıldığı,

e. Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevki sağlanan mahpusların, alt - üst damak, cerrahi müdahaleler, protez, krom - köprü vb. gibi işlemleri tek bir seferde tamamlanamadığı için işlem başlatılarak bir sonraki işlem için randevu verildiği, hasta mahpusların tedavisi bitinceye kadar her işlemten sonra randevu tarihleri yenilendiği için aynı kişinin tedavisi bitinceye kadar birden fazla kez hastane sevk planlanarak randevu tarihlerinde sevklerinin sağlandığı, diş tedavisi süreçleri uzun zaman aldığı için diş hastane sevklerinde yığılmaların meydana geldiği,

f. Başvuranın 21/2/2023 tarihinde Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniğinde diş hekimi tarafından diş eksikliği tanısının konulduğu, sabit protez için sevk sırası geldiğinde hastaneye gideceği hakkında Kurum diş hekimi tarafından yeniden bilgi verildiği,

g. Başvuranın şikayeti hakkında Kurum diş hekiminin bilgisine başvurulduğu, başvuranın sağ ve sol alt çenesinde tek boşluklu olmak üzere 2 adet diş eksikliği olduğu, sabit protezin parsiyel ve total damağa göre ekstra bir önceliğinin olmadığı, başvurana sevk sırası hakkında defalarca açıklama yapıldığı yönünde bilgi verildiğini beyan ettiği,

ğ. Kurumda barındırılan mahpusların, 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Hükümleri kapsamında herhangi bir ayırım yapılmaksızın muayene ve tedavilerinin yapıldığı,

h. Başvuranın 24/2/2023 tarihi itibarıyla hastane sevk sıra listesinde 42. sırada olduğu, sırası geldiğinde hastane sevk sağlanarak tetkik ve tedavileri yaptırılacağı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; şikâyetinin sürdüğü, sorunun Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde mahpuslarla yalnızca bir doktorun ilgilenmesinden kaynaklandığı, 21/2/2023 tarihinde diş hekimi tarafından muayene edildiği, diş eksikliği tanısı konulduğu ve tarafına bilgi verildiği ifadesinin gerçekleri yansıtmadığı, amacının ayrımcılık yapılması olmayıp sorun çözülmesi olduğu belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."

6. Mezkûr Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz."

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(...)”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “*Karar türleri*” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

“*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Başvuran, dış rahatsızlığı nedeniyle hakkında hastaneye sevk edilmesine dair karar verilmesine rağmen uzun süredir hastaneye sevk edilmediğini iddia etmektedir.

11. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002).

12. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir.

13. Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

14. Başvuranın iddiaları ile ilgili yapılan incelemede; başvuranın 12/9/2022 tarihinde Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniğinde muayene edildiği ve dişlerine sabit protez takılması için Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği, sevk kararının verildiği tarihte başvuranın hastaneye sevk edilecek mahpuslar için

belirlenen listede 160. sırada olduğu, Kurum dış hekimi tarafından başvuranın durumunun aciliyet arz ettiği yönünde herhangi bir not düşülmediği, başvuranın ısrarla acilen hastaneye sevk edilmesini talep etmesi üzerine başvurana sırası geldiğinde hastaneye sevk edileceği ve kendisine bu konuda ayrıcalık yapılmayacağına dair bilgi verildiğinin 8/12/2022 tarihli tutanaktan anlaşılacağı, ayrıca başvuranın 21/2/2023 tarihinde yeniden Kurum Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniğinde muayene olduğu ve aynı teşhisin konularak Düzce Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edileceğine dair bilgilendirildiği tespit edilmiştir.

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski-Polonya*, B. No: 44369/02, K.T: 20/1/2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov - Ukrayna*, B.No: 5406/07, K.T: 2/10/2018, para.76.). Başvuranın hastaneye sevk edilmediği iddiasıyla ilgili olarak yapılan dosya incelemesinde; başvuranın hakkında farklı tarihlerde hastaneye sevk kararı verildiği ve başvuranın hastaneye sevk edilecek mahpuslar için belirlenen listede 42. sırada olduğu, başvuran için Kurum dış hekimi tarafından aciliyet arz eden bir durumu olmadığı gerekçesiyle listede öne alınma gibi bir durumun oluşmayacağı belirtilmiş de göz önünde bulundurulduğunda somut olayın kötü muamele yasağı için aranan eşiği aşmadığı değerlendirilmiştir.

16. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

06/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye